

DE WITTE ELS

door P. L. DUINKER, Boschwachter bij het Staatsboschbeheer.

„Buitengewoon nuttig zou het zijn, indien de ervaringen met witten els in andere deelen van ons land konden worden medegedeeld”, zoo schreef de houtvester Jansen in het Januari-nummer van dit tijdschrift.

Naar aanleiding van dit artikel en dat van den heer Stoffel in het Februari-nummer zou ik gaarne ook mijne bevindingen hieraangaande mededeelen.

Het spreekt van zelf, dat de groei van den els samenhangt met den vochtigheidstoestand, zuurgraad, humusvoorraad en mineralen rijkdom van den bodem, doch zelfs onder betrekkelijk ongunstige omstandigheden behoeft een elzenbeplanting niet tot mislukking te leiden, indien aan twee redelijke beboschings-eischen wordt voldaan. Allereerst behoort er zorg voor te worden gedragen, dat de ontwikkelingsmogelijkheid voor de wortelknolletjes aanwezig is, daarnaast is een voldoende hoeveelheid fosforzuur noodzakelijk. Daar men met betrekkelijk geringe kosten aan deze beide voorwaarden kan voldoen, zoo komt het mij voor, dat men er niet van spreken moet, dat de els *hooge*, doch *bijzondere* eischen aan den bodem stelt.

De beste weg om te komen tot een geslaagde elzenbeplanting is ook hier, dat men begint met lupinen-voorbouw, vijf karren entaarde en een gift van 500 K.G. slakkenmeel per ha zijn voldoende om het gewas naar behooren te doen slagen. Door de slakkenmeel-bemesting wordt tevens (althans ged.) voorzien in de fosforzuurbehoefte van het volgend jaar te planten plantsoen. Steeds blijkt, dat waar een lupinengewas mislukt een elzenbeplanting hetzelfde lot ondergaat en omgekeerd; zonder enting en fosforzuur-bemesting is het niet mogelijk — ook niet op de beste, al dan niet leemhoudende heidegronden — hier een elzenbeplanting te doen slagen. Weinig entaarde is maar noodig om de beplanting een goede kans te geven, goed beworteld plantsoen, waaraan nog zoo-veel mogelijk kwekerijgrond zit, is veelal voldoende. Evenals een lupinen-gewas op maagdelijken grond, maakt een elzenbeplanting een „weifelperiode” door, voor de goede groei doorzet en het is van het grootste belang, dat deze overgang zonder stornis plaats vindt.

Omtrent de eischen ten opzichte van fosforzuur kan men in de kwekerij zijn ervaring 't best vergrooten, door b.v.

2 à 3 maal 1—2-jarige elzen te verbouwen zonder in bedoelde behoeften te voorzien.

Een fosforzuur-bemesting blijft zonder invloed indien de stikstofvormende bacteriën onbreken, m.a.w. indien geen enting plaats vindt. Tusschen eenige rijen kwijnende elzen (geplant op middelhoogen heidegrond) werd de grond (heidevegetatie) omgespit en bezaaid met lupinen, zonder gebruik van entaarde. De lupinen kwamen goed op, doch de groei bleef uit, evenals bij de elzen. Waar entaarde was gebruikt, groeiden de lupinen welig en deed een gift fosforzuur de rest.

Opgemerkt moet worden, dat men bij enting met straatvuil (meestal met faecaliën gemengd) voorzichtig moet zijn indien het niet voldoende is verteerd. Ten eerste mist men hierin het gewenschte bacteriën-leven — zoodat het resultaat nihil is — en ten tweede moet het niet — als men het in de plantgaten gebruikt — in onmiddellijke aanraking met de plantwortels worden gebracht. Ook de ervaring met kalizout ten opzichte van den els is slecht; in December werd een perceeltje grond in de kweekerij met kalizout 20 % bemest (tegen 400 kg per ha), waarna hier half Maart 1-jarige els werd verspeend. Het resultaat was, dat 90 % van den els afstierf en de rest nauwelijks groei vertoont.

De els, in de boschwachterij „Chaam" aangeplant in meniging met Jap. lariks en douglas, groeit in het algemeen zeer goed. In de larixbeplantingen moet de els goed kortgehouden om te zorgen, dat de hoofdopstand niet overvleugeld wordt. Het elzenhaantje is hier als bondgenoot te beschouwen!

De gevolgde methode voor de zuivere elzen opstanden is deze, dat men in \pm 7-jarige beplantingen douglas aanbrengt. De els, die den bodem dan in zeer goede conditie heeft gebracht, wordt op afstanden van \pm 2.50 m weggenomen, waarna de douglas op onderlinge afstand van 1.25 m wordt ingeplant. De regeling van het licht is dan voorloopig de eenige opstandszorg. Een mooi voorbeeld hiervan is aanwezig en de douglas in 1928 geplant heeft sindsdien \pm 2 m beschoot gemaakt, kleur, habitus en verhouding zijn hier ideaal.

De opvatting van den heer Stoffel, als zou de grond voor boschbouw ongeschikt zijn, indien de witte els er niet wil groeien, kon ik — en waarschijnlijk velen met mij — niet deelen. De els stelt *speciale*, geen hooge eischen aan den grond.

Voldoet men niet aan deze speciale eischen, dan zal een elzen-beplanting, ook op betere gronden, mislukken, terwijl het zeer wel mogelijk is, dat andere houtsoorten, die andere eischen stellen, goede resultaten geven.